

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészére 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Alapítsunk nép-takarékpénztárakat.

Ne gondolja senki, hogy józan gondolkozásu derék jó népünket valamely modern finansziális gründolásba akarjuk behajszolni.

Szemeink előtt a nép-takarékpénztárakban egy oly intézmény létesítése lebeg, mely első sorban épen arra lenne hivatva, hogy a modern szédelgés, lelketlen zsarolás és társadalmi szélhámosság polypkarjai közül kiszabadítsuk, vagy attól megóvjuk társadalmunknak főkép azon osztályát, mely egyrészt korlátolt anyagi körülményei miatt a halasztást nem tűrő segélyre leginkább rászorul, de a mely egyszersmind kevesebb képzettsége, szűkebb látköre és romlatlan szivre valló hiszékenysége miatt leghamarább is kerül hálójába a jelen társadalom testén fokélyként ragadó és atkák módjára szaporodó vészszópóknak.

De lássuk mit akarunk!

Semmit egyebet, mint egy községenként alapítandó oly intézményt, mely magának a népnek, mint részvényeseknek tehetség szerint összehozandó filléreiből jőne létre oly czélból, hogy míg az ily módon megtakarított fillérek tulajdonosaiknak tisztességes jövedelmet biztosítanak, addig minden községnek lenne egy, hogy úgy mondjuk, kincses ládája, honnan az arra rászorult polgároknak a szükséges pénzt, a törvényszabta kamatokra kölcsönözne.

Egy ily egyszerű intézménnyel szemben pedig mindenek előtt két kérdés lép főkép előtérbe, hogy t. i. először *szükséges-e*, és másodsor az egyes községekben *létesíthető-e*?

A mi az első kérdést, vagyis azt illeti, ha *szükséges-e* minden községben a nép igényei szerint s *fennebb érintett módon szervezendő* ugynevezett

nép-takarékpénztárt alapítani: e kérdésre rövid feleletünk csakis igenlő lehet. Szükséges pedig községi takarékpénztáraknak alapítása azért, mert először is folyton pénzszükében leledző szegény népünk a kölcsön pénzre minduntalan rászorul. Ha egy telkecskét, ha egy rétecskét, vagy egy darabka szántó földet akar megszerezni az évenként szaporodó család jövődjé biztositására; ha marha állományát kell szaporitania vagy megerősítenie, hogy földjét megmunkálhassa; ha az oly gyakori elemi csapásoktól megrongált vagy épen elpusztított házáts gazdasági épületeit kell helyreállítania; ha egyik vagy másik jóra való gyermekét kell huzamosb ideig tartó nevelés és oktatásban részesítenie stb. stb. mindezek oly körülmények, melyek népünk legnagyobb részét minduntalan rákényszerítik a kölcsönre. Mert fájdalom! dacára azon egyszerű életmódnak, melyet népünk egyik ősi erénye gyanánt kell fölméltienünk; sőt dacára azon mellékiparnak is, melyet földmivelő népünk főleg újabb időben egész enthusiasmmussal karol fel hazaszerte: mégis vajmi kevés azon földmivelő vagy iparos családoknak száma, melyek a jelzett körülmények között fölméltit szükségesinek fedezése végett kölcsön pénzre ne szorulna.

A szükség tehát lépten-nyomon megvan és azt fedezni kell, ha kölcsön vett pénzzel is. És hová forduljon ezen szorult helyzetében a szegény ember. Vagy egyesekhez, vagy pedig valamely városi vagy megyei pénztárhoz. Hazai, országos vagy pláne külföldi pénzintézet szóba sem jöhet. De ha egyes gazdag tőkepénzesek „kegyes“ szívéhez fordult a pénzt kereső, a legközelebb áll a veszélyhez, hogy menthetlen bukásának veti meg az alapját a kölcsönre vett 50—100 frttal. Nem szándékunk itt ezuttal a falusi uzsorások üzelmeit bővebben rajzolni; elég ha azt mondjuk, hogy van tudomásunk olyan esetekről, hol a falusi tőkepénzes 120—150 százalékra adta ki pár száz forintját a szegény földmivelő ember-

nek, a ki midőn arra kötelezte magát, hogy a fölvetett kölcsön fejében havonként minden 10 frt után csak 1 frtot fog fizetni s ráadásul minden év végén némi gabona illetményt vagy egy pár szekerecske szénát is fog a kegyes jótévő számára beszolgáltatni: bizonyára még fogalmával sem birt azon örvénynek, melybe őt a pillanatnyi szükség kergette, s melyből a szabadulás legtöbbször a lehetetlenséggel határos. És ne higgye senki, hogy az ilyen verszópók száma a nép között csekély; nem, sőt ellenkezőleg mondhatni, hogy minden községben található untilig.

A másik módja volna továbbá a kölcsön fölvevésnek a városi vagy megyei takarékpénztárak igénybevétele. Itt már, mondhatná valaki, törvényes kamatra lehet megszerezni a szükséges pénzt. Csak-hogy a ki így okosodik, nem gondolja meg azt, hogy ezen intézeteknek megközelítése népünk részéről, részint azoknak távolsága, részint a népnek alantabb foku képzettsége s ily dolgokban való járatlansága stb. miatt nehéz akadályokba ütközik. Néha pedig a szükséges pénzösszeg oly csekély, hogy annak kikölcsönzése végett egy ily nagyobb szabású intézethez fordulni egyáltalán nem is lehet.

Ime tehát már csak ezen szempontból is azonnal szembeszökőleg mutatkozik égető szüksége annak, hogy legyen minden községben egy népszerű takarékpénztár avégre, hogy onnan a szegény nép időnként fölmerülő pénzkadásainak fedezésére szükségelt csekélyebb összeget is, minden nehezebb utánjárás, fölösleges költségek nélkül megszerezhesse s ne legyen kényszerítve arra, hogy midőn pillanatnyi szükségén segíteni akar, lelketlen zsarolók karjaiba dobja magát, s megvesse családjá végromlásának biztos alapját.

De a mily szükségesek a nép-takarékpénztárak, ép oly könnyen kivihetők is azok minden községben. Mi legalább nem képzelünk semmiféle komolyabb akadályt, mely ezen gyakorlati eszme megvalósításának útjába állhatna. Meg lehet ugyan, hogy a nép egyelőre közömbös leend ezen ügy, mint minden új intézmény iránt, melynek teljes ismeretével még nem bír, vagy plane idegenkedni is fog attól. De ezt komoly akadály gyanánt talán senki sem fogja tekinteni, s annál kevesebbé az, ki már hivatásánál fogva is oda van utalva, hogy fölvilágosító, oktató, buzdító közreműködésével sok jó ügynek ezen akadályát eltávolítsa. Van még népünkben lelkipásztora, tanítója és előjárói iránt akkora bizalom, hogy azoknak buzdító, bátorító szavára előbbi közömbösségét, idegenkedését csakhamar levetkőzve egész lelkesedéssel és áldozatkészséggel karolja föl a megpendített eszmét s örömezt járul annak megvalósításához.

Tekintve tehát azt, hogy a nép-takarékpénztáraknak községekenkénti szervezése, miként láttuk, ugyszólva égető szükségét képez; s jól megfontolva

továbbá azt, hogy ily szerű intézményeknek létrehozása épen semmi komoly akadályba nem ütközik: önkényt áll elő ránk nézve a kötelezettség, hogy mi, kik népünk jólétét nem csak ajkainkon szoktuk hordozni, de annak megteremtésén és előmozdításán minden kitelhető erővel is munkálkodunk, ezen honfiai nemes munkásságunkban ragadjuk meg egész készséggel népünk anyagi jólétén k előmozdítására segítő azon alkalmas eszközöt is, mely nekünk a nép-takarékpénztárakban oly közelről kínálkozik.

Dixi.

T A R C S A.

Szent Pál képe.

(Jan. 25.)

A hagyományok szerint itélve,
Kis ember volt szent Pál természetére.

Ivezett vastag szemöldökének
Szárnyai homlokán összeértek.

Szemei — éles lelkének tükre,
Szuróak voltak tekintetükre.

Orezáit halványság borította,
Mikre tisztelen görbült sasorra.

Haját lekaszálta már az ötven,
De nagy szakállá lengett tömötten.

S bár kösvényes lábait fájlalta,
A lélek nagy heve győzött rajta.

És e lélek soha ki nem fáradt,
Dicsőségét terjesztvén Urának.

S ment ment, a mig céljárja jutottan,
Elmondhatá: „Jó harcöt harcöltam.“

Aztán Krisztusáért égő lelke
Hitét vérével megpecsételte.

S itt várt az „igasság koronája“
A nemzetek nagy apostolára.

Bálinth Gyula.

Egy koldus sirjánál.

Megfutád a földi pályát,
Mit életnek hívnak.
Te is itt vagy, elnyelt immár
Szája a mély sirnak.

Megfutád a földi pályát . . .
Nem, mint sok más — kéjjel.
Egy mankó s üres tarisnya
Életéről a jel.

Nem jársz immár koldusbottal
Elaszott kezdetben,

Házról-házra kopogtatva :
Csendben nyugszol itt lenni!

Megnyeréd, mit életedben
Nélkülöztél mindég ;
Számodra is nyílt e kertben
Egy tulajdon hajlék . . .

Temetésed sem volt pompás :
Egy fehér koporsó,
Szűkre szabta még a sirt is
A fukar sírásó.

Egy-két összeszedett ember
S én kísérek ki,
Nem ejtett muló porodra
Egy könyvet se senki.

Minek is ! Elég keservet,
Láta, érzo kebled !
Könyöradta kenyered is
Könyeiddel etted.

Nyugodj békén ! És nyugodj meg
Nem fog többé senki
Ezután már ajtajáról
Üresen elüzni.

Ott szállásolsz a világok
Főuránál menyben,
Hol a fejedelem s koldus
Egyenlővé lesznek.

Pál A.

Az egyetlen leány.

(Beszély Jává Meláttitól.)

Hemsteede Leo német fordítása után.

Prokupek Sámuel.

IV. Fejezet.

Ezalatt a kastélyban és villában boldogság honolt Bloemerter és neje meggyőződtek arról, hogy Isten keze működött leányuk boldogításán. És midőn Bloemerter asszony egy kedves unokát ringatott férdején, nem tudá felfogni azt, miért nevezik a földet siralomvölgyének. — Frigyes örömet meghívta volna bátyját a kisedet keresztatyjának, de Cecilia véleménye szerint e tisztelet az öregeket illeti. Albert inkább mint valaha foglalatosságainak szentelte magát. Minden levélre és szerencsekívánatra, mit öcsese újv és születés napján küldött, mindig csak névjegyének átküldésével válaszolt. Frigyes boldogsága közepette is folytonosan mardosá lelkiismerete és elhatározta megsértett bátyját felkeresni. Midőn a gyárhoz közeledett, csak gyárépületeket látott mindenfelé. A lakház eltűnt, azaz kórházzá alakítottatott át. Saját szükségleteire csak a portás fölötti szobákat tartá meg Albert.

Albert éppen lemenőben volt, midőn öcsését meglátta.

— „Kivánsz valamit tőlem?“ — kérdé felülről.

— „Nem, csak azt akartam tudni, haragszol-e még?“

— „Nem mondtam elégszer neked, hogy az atyámanak adott ígéretet teljesítendem, avagy az nem elég?“

— „Igen, de te neheztelsz reám és . . .“

— „Tán nem akarsz érzelmeim felett rendelkezni? Mond csak miért jöttél. Semmi más, csak érzélgősség? Erre nincs időm!“

Ezt mondván, vadászkocsijára ült, kissé megeme-
lítetté kalapját s eltávozott.

Most Frigyes érzé magát megsértettnek. Elviselhet-
len volt neki azon gondolat, hogy mindenét annak kel-
köszönnie, ki úgy bánik vele, mint egy iskolás gyermek-
kel és nem úgy, mint az egy Doornburg bárót megillet.
Nincs-e valami oly mód, a mely által bátyja iránti köte-
lezettségeit leróhatná? Mindenki lovagkori hősnék te-
kintette bátyját, ki pedig a legrettentőbb eszközt válasz-
totta, hogy magát megboszulja. De mihez fogjen? El-
adja-e a kastélyt? Mit mondanának ehhez Cecilia és
szülei? Nem is merészelt erre gongolni. Kiadásait korlá-
tozni? Szeretett nejétől szokásos szórakozásait megvonni?
Erre még kevésbé. Azonban a lehető legnagyobb csend-
ben elzalogosítani a kastélyt, ez a legjobb lesz.

Volt a városban egy rövid idő alatt szövenésés spe-
culatiok által meggazdagodott uszoras; ettől akart Frigyes
ipjának tudta nélkül tanácsot kérni. — Nem sok idő telt
el s a báró egészen hálójába került a lelketlen ember
zsárolásainak. Nehány sikerült kis speculatio nagyobbakra
bátoritá; és így megtevé az első lépést ama sikamlós
nton neje és ipja tudtán kívül.

Egy reggel — épen Cecilia születésnapján — egymás
mellett ült a fiatal házaspár reggelinél; a kis Margó any-
jának ölében ült, míg Frigyes a gyermekkel játszadozott.

— „Cecilia!“ — kezdé Frigyes — „nemde nagyszerű
lenne, ha Albertnek mindent visszafizetnénk és így nem
lennénk iránta semmi által lekötelve?“

— „Mindenesetre“ — válaszolt neje — „de nem gon-
dolom, hogyan történhetnék meg ez.“

— „Várj csak — felelt titokteljesen férje — még
csak egy-két nap kell.“

— „Tán a lutrira tettél? tudod, hogy a papa nem
szereti.“

— „Régimódi gondolkodás; nem, azt nem tettem.“

Frigyes egy kissé fölingerült és gondolkodva tekin-
tett ki az ablakon.

— „Légy csak nyugodt és ne aggódj semmiről.“

— „Oh Frigyes! te egész rejtély vagy!“

— „Ne is törekedjél Cillám e rejtélyt megfejteni,
hanem várd be nyugodtan a jövőt.“

— „Na, megfogjuk látni. Igen megleptél már ma is
a gyönyörű service-szel és a pompás nyereggel.“

— „Mama aggódott, hogy Fikkó nem szokik hozzá
s azt tanácsolá, hogy más valamit ajándékozzak; de én
tudtam, hogy mindig ilyen alacsony nyereg után vágya-
kodtál.“

— „S nem is szerezhetél volna nagyobb örömet ne-
kem; mama nagyon aggódó s azt gondolja, hogy én
most is gyermek vagyok, pedig most én is mama vagyok,
ugy-e Margó?“

— „Elmehetnénk egy kissé lovagolni Cilla!“

— „Igen, én is azt akartam mondani, s aztán a vá-

rosba is betérhetünk a mai estélyre egyet-mást megrendelni. Kérlek Frigyes, csengess, Margót átadom a dajkáknak s aztán felöltözöm."

— „Azalatt én is felhámozom a lovat.“

— „Jól van! s aztán átlovagolok papához és mamához, hogy szerencsekívánataikat átvegyem, ha visszaérünk már késő lesz.“

Visszavonult és rövid idő múlva elegans sötétkék ovagló ruhában s tirolai kallappal szőke fűrtjein vissza tért.

— „Milyen gyors vagy, a lovak is készen állanak“ — mondá Frigyes — „sietni fogok.“

— „Elvárlak a villában.“

Mindekten a kastély udvarára mentek le, hol gyönyörű paripa türelmetlenkedett. Megvizsgálták, hogy áll a gyönyörű nyereg Fikkóá; s aztán Frigyes nejét lovára segítvén, Cilla néhányszor le s fel száguldott az udvaron, mialatt korbácsát suhogtatá, majd az első emeleti ablak felé tekintett, hol Margó a dajka ölében ült; néhányszor intett Margónak s azután sebes trappal tova vágatott. Frigyes utánna pillantott s azután szobájába ment utazó csiznáit felöltendő.

A jó Mártha, ki csak férje kívánsága miatt maradt a kastélyban, azzal foglalatzkodott, hogy a Salont az estéli soire-ra elrendezze. Épen a báró elhalt édes anyjának arcsképe előtt állott s mélyen felsohajtott.

— „A fiatalság olyan feledékeny — mondá — a mai napon a bárónő szület s napját ünneplik, de senki sem gondol arra, hogy 23 évvel ezelőtt épen a mai napon temettet el. Igy megy minden a mai világban. Csak azt kellett volna megérnie a nagyságos asszonynak, hogy fiai egy igénytelen leány miatt ellenséges lábon állnak. Oh Istenem! De az én „fiatal gazdám“ bizonyosan nem feledkezik meg a mai napról.“

És még egyet sóhajtvá letörle egy kis asztalkát az ablak mellett, honnan épen a villáig ellehetett látni.

„Lovagolni“ — folytatá fejét csóválva — „nem igen jlik hozzá. A nagyságos asszonyt és Bloemerter asszonyt sohasem láttam lovagolni és ime a báróné . . .“

Mind a ketten kilovagolunk Mártha, gondoskodjál róla, hogy nőm teritéke virággal legyen ékesítve és hogy Van Hárenstől egy virágcsokor legyen az asztalon előtte.“

— „Igen báró ur!“

— „És aztán nézz a kocsi után.“

— „Igen báró ur!“

A báró ezimet gunyosan hangoztatá, és midőn a báró lehaladt a lépcsőn, nem tartóztathatta vissza a megjegyzést: „Báró! minő gyerekség! az én „fiatal gazdám“ mit sem ad erre a bároságra. Sokkal okó . . . Nagy Isten! ó nagyságos asszony!“ — kiáltott fel hirtelen. — Cecilia épen azon helyre érkezett, hol a domb merőn hajlott le. A szokatlan nyereg miatt úgy is nyugtalan ló hirtelen megijedett egy kórakástól és megugrotta magát. Cecilia mit sem sejtve s az új nyergen sem ülven elég szilárdan, eesett és a meredek hegyoldalra legurult lova pedig rajta kereszül.“

Mindez egy pillanat műve volt. Márhán kívül a

kastélyból senki sem volt tanuja e jelenetnek. Frigyes nyugodtan lovára ült és elvágatott s míg Mártha az udvarra érkezett már távol volt. A villából azonban mégis észrevette valaki. Bloemerter épen a kertben volt, midőn a ló vágatását és leányának szivrepesztő hangos kiáltását meghallotta. Gyorsan a szerencsétlenség színhelyére sietett, Ceciliát arcczal a földön feküdvé találá s gyorsan felemelte. — A vér patakzott szájából s halálhalvány volt. Karjain vitte haza a szerencsétlen atya leányát, letevé a kerti szobába és gyorsan orvos után küldött, ki történetesen ép a villa felé tartott Bloemerter asszony látogatására.

Midőn a rácsozat elé érkezett találkozott Frigyesel, ki még a történetekről mit sem tudott, úgy szintén Bloemerterné asszony sem.

Azonban nem sokára mind a ketten megtudták a szerencsétlenséget egész teljében. Az orvos reménytelenül csavargatá fejét s azt tanácsolta, hogy minél gyorsabban a lelkész után küldjenek.

Cecilia nem tért többé eszmélétére, előbb mintsem sejteni lehetett, vége volt! A fiatal, vidám, életteljes nő, ki egy órával előbb elbűvölő szépségének egész teljében tündöklött, most hidegen mozdulatlan feküdt körülvéve vigasztalhatlan szülő és a fájdalomtól majdnem megőrül fiatal férjétől. — — —

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle. Jtthon. A főrendiház jan.**

12-iki emlékezetes szavazása, melynek eredménye a keresztény-zsidó házassági javaslatnak másodszori visszavetése vala, még mindig foglalkoztatja a napisajtót; liberálisaink ugyanis most azt akarnák elhítenni a külfölddel, hogy a famosus javaslat ezen alkalommal győzött volna az indigenák nélkül, — pedig senki előtt sem lehet titok, hogy ha a tárgyalásra megjelent indigenákat összeszámítjuk voxaikkal együtt, úgy fogjuk találni, — hogy **18** indigena szavazott a javaslat mellett és csak **15** a javaslat ellen. — *A magyarhoni orthodox israheliták* küldöttséget menesztettek a napokban Trefort vallásügyi miniszterhez, mely emlékiratot adott át neki: kérvén az abban foglalt óhajaik méltatását. A miniszter válaszában figyelmezteté a küldöttséget, hogy mindenekelőtt zavart viszonyu hitközségeik törvény általi rendezése szükséges, addig is pedig, míg ez megtörténhetnék, ajálja nekik hogy rendesen vezessék matriculáikat, hogy ahol iskolájuk nincs, gyermekeiket küldjék a közös iskolába, — hogy továbbá rabbijaik qualificált emberek legyenek mint a többi felekezetek papjai, — hogy végül a Talmud-Tora iskolákat úgy rendezzék, hogy oda ne vétessenek be kis gyermekek, kik aztán azon ürügy alatt, hogy a Talmud-Torába járnak, elvonatnak a rendes iskolázástól. — *A horváth tulzók rakonczátlankodásai* megszülték eredményüket, — király urunk ő felsége f. hó 19-éről keltezett legmagasabb leiratával ia horvát tartománygyűlést felfüggesztette és bizonytalan időre elnapolta. A horvát

testvérek nem igen számíthatnak ily erélyes közbelépésre, mert a legfelsőbb leirat meglehetősen nyomott hangulatba ejtette főképp a botrányhősöket. Azon esetre pedig, ha Horvátországban zavarok történnek ki Bécsben, Stájerban, Krajinában és a tengermellékeken több ezred menetkészen tartatik a lázadás azonnali elnyomására. — *A keresztény zsidóházassági tjavaslatra* vonatkozólag jelentik, hogy azt a kormány minden klausula és fenntartás nélkül vissza fogja venni, hogy vége vettessék az alsó és felsőház közötti feszültségnek. —

— *Franciaország.* *A köztársasági esztelenések* kezdik megteremni fanyar gyümölcseiket. A communismus Franciaországban sokkal rémesebb alakban kezd napról napra életjelt adni magáról, mint valaha. Ime egy igen kézzel fogható adat erre nézve: Párisban jan. 13-án a keresetnélküli munkások gyűlést tartottak, melyen 3000 munkás vett részt. Ezen munkásgyűlés az elkésredettség és kétségbeesés hangulatával tünt ki a régebbi e nemű gyűlések fölött. Az egyik szónok pl. így nyilatkozott: „Minek kellene nekünk még tovább is éhezünk a mikor oly sokan bőségben élnek, — vegyük a nekünk hiányzó kenyeret onnan, hol olyanra bőségben találunk, a francia Rotschild és társai több pénzzel bírnak, mint a mennyire szükségük van, tehát“ . . . Fűsiketítő tapsvihar szakította félbe a szónokot, ki a felállított elvből levonandó következtetést, e miatt elő sem adhatta. Egy másik szónok így beszélt: „Mi munkások akár mennyit fáradunk, soha sem tudunk zöld ágra jutni, mert az általunk megérdemelt sült csirke mindig mások szájába van dorol, így csak mások számára dolgozunk mindig, kik mit sem munkálkodnak, csak élveznek, ennek nem szabad tovább így lennie, azért a munkának föl kell lázadnia a tőke ellen és a gazdagok birtokát erővel el kell venni.“ Egy harmadik szónok kijelenté, hogy csak az 1789. évi socialtorradalom ismétlése vethet véget a mostani állapotnak. Egy negyedik szónok pedig azt mondá: „Minek is éhezni még tovább, ragadjunk puskát, mert jobb nyílt lázadásban fegyverrel a kézben az utcán, mint korogó égyomorral nyomorult padláskamarában lassan meghalni.“ Ezen nyilatkozatok, úgy véljük, nem szorulaak commentáfra. És hol van korunknak fennen hangoztatott humanismusa, hogy segítene azon kiáltó nyomorosa, mely ily borzasztó gondolatokra vezeteti az emberek egy igen nagy részét! ?

— *Poroszország.* *A porosz képviselőház január* 18-án tárgyalta Reichenspergnek a centumpárt és a lengyel töredék nevében benyújtott iavaslatát az alkotmány 15, 16. és 18. §-ainak visszaállítására. A képviselőház ezen javaslatot elvetette. Megemlítendőnek véljük itt, hogy a protestans conservatív párt is ellene volt a vallásszabadságot a katolikusok számára is biztosítani akaró ezen javaslatnak. Helyesen jegyzi meg pedig idevonatkozólag egy magyar kath. napilapunk („M. K.“) hogy: „a protestans többség ezen szűkkeblűsége annál elszomorítóbb, mert a porosz kormány Austria-Magyarországban többször beavatkozott a protestansok vallásszabadsága ügyében, és jellemző, hogy ugyanazok, akik Luther négyzsa-

zados jubileuma alkalmából a vallásszabadság és jogegyenlőség elvét hangoztatták, ezt a katolikusokkal szemben a gyakorlatban megtagadják. És ismét: „Amint a protestans porosz király s a protestans porosz többség katolikus polgártársaival tesz, az mind ellenlábassa annak, a mit a protestans kisebbség a kath. Magyarországon élvez.“ — *A centumpárt* újabb javaslatot nyújtott be a képviselőházban, mely így szól: A képviselőház határozza el, hogy hozzájárul a következő tjhöz: Egyetlen szakasz. Az 1875. évi ápril 22-iki törvény, mely a római katolikus püspökségeknek és papoknak az államtól jan. illetményük beszüntetésére vonatkozik, 1883. évi máj. 1-jével hatályát veszti. Az ezen törvény 9. §-a szerint tovább teendő törvényes rendelkezések fentartvák. Az egyházi stb. ügyek minisztere bizatik meg ezen törvény keresztülvitelével. A kormány ellenezni fogja a centrum újabb javaslatának elfogadását, de hir szerint megnyugtató nyilatkozatokat fog tenni a papi illetmények kiszolgáltatása iránt.

— *Olaszország.* *Az olasz liberálisok* nem igen lévén megelégedve az első kísérlet sivar eredményével, egy második, sőt egy harmadik zarándoklatot inscenizáltak Victor Emáuel sírjához, melyek azonban még annyira nem sikerültek, mint az első és ha a kormány lapok áradoznak is a mondva csinált tüntetés fölött, a radicalisok annál ellenségesebb állást tanusítanak azzal szemben, kik még tettelegességekben is tanusíták ellenszenvüket a zarándoklat és Victor Emmanuel emlékeiránt, igen sok helyen megtámadván a zarándoklatra Rómába indulókat, úgy hogy különösen a Rómagnában a katonaságnak kellett közbelépni. Egyes radicalis lapok meg azzal tüntettek a zarándoklat ellen, hogy kigunyolják őket a templomba való menetelért.

— *A Szent-István-Társulatnak* f. é. jan. 17. én tartott vál. ülése. Elnökölt gr. Cziráky János és dr. Tárkányi Béla társ. alelnök.

Annak jelentése után, hogy a múlt havi vál. gyűlés jegyzőkönyve hitelesített, Tárkányi Béla alelnök jelentést tett az általa kitűzött pályakérdés eredményéről.

T. i. az alelnök ur az 1880-ki közgyűlésen elnöklő Ipolyi Arnold püspök ur ó excájának nagyhatású megnyitóbeszédében a magyar egyháztörténelem mogirására vonatkozó szép és nagy eszméjének mielőbbi valószínűsítéséhez járulni óhajtván: száz drb. cs. kir. aranyat tűzött ki a következő pályaműre: Adassék elő művelt nagy közönségünk számára újabb kulfői alapos vizsgálatok nyomán a kereszténység első korszaka Magyarországon sz. István koronázásától sz. László király haláláig.

A kitűzött határidőre 1881. decz. 31. csak egy pályamű érkezvén, ezt sok jó tulajdona mellett sem találták a bírálók abszolút becsűnek, azért az 1882. közgyűlés megújította a pályázatot, s határnapul az imént lefolyt év dec. 31-ét tűzte ki. E határnapig az igazgatósághoz négy pályamű érkezett következő jellegekkel: a) Haec dicimus. quae didicimus (S. Augustinus): b) Credo, — c) Facta oquuntur, — d) Plus afferunt utilitatis in historia, qui veterum scripta ex tenebris vindicant, quam qui nova pro-

ducunt. (Card. Bona). E művek megbirálására Kazaly Imre, dr. Bita Dezső és dr. Kerékgyártó Árpád urak kéretnek föl. A pályázat eredménye a legközelebbi közgyűlésen fog kihirdettetni.

Maszlaghi Ferencz prépost alelnököt interpellálván azon földrajz iránt, melyre 11 év előtt a bibornok-hg-primás 100 dr. arany pályadíjt tűzött ki, — az alelnök azon felvívagcsitással szolgált, hogy a munka megírásával megbízott dr. Ortvai Tivadár ur sokkal nagyobb arányokban fogott a mű kidolgozásához, mintsem a bib.-hg-primás intentioja kívánta, és másodsor 11 év után maig sem kapta meg tőle a munkát.

A választmány óhajta levén, hogy a bib.-hg-primás magas kívánatának minél előbb megfeleljen, megbizta az igazgatóságot, hogy a kívánt földrajz megírására pályázatot fogalmazzon, azt a bib-primás ő eminenciájának tiszteletteljesen bemutassa, s a kinyert jóváhagyás után a pályázatot legitt kihirdesse.

A tars. alelnök bemutatta több kath. tanférfiu emlékiratát, mely az elemi iskolák számára kiadott olvasókönyvek atdigozását sürgeti. A választmány határozata szerint az emlékiratban foglalt reformkérések megvitatására a tan-bizottság össze fog hivatni, s ennek írásbeli előterjesztése a püsp. iskolakönyvi bizottság elnökének, Ipolyi Arnold ő exjának benyujtatni. S midőn az olvasókönyvek atalakítására vonatkozó irányelvek véglegesen megállapítatnak, a társulat haladék nélkül az olvasókönyvek atdigozásával alkalmas tanférfiakat meg fog bizni.

Jelentett, hogy Sántha Mihály plebános ur ismeretes kottok „Ujabb vallási és hazafiai költeményeinek“ 50 példányával kedvezkedett a társulainak. A választmány köszönettel fogadta a nagylelkű adományt és elhatározta, hogy e példányok alkalmas szinten ajándékképpen osztásának ki olyanoknak, kik a társulathoz ajándékkönyvekért fojlamodnak.

Bornemisza Antal nyug.kir. táblai bíró gyöngékedő egészsége miatt lemondván az állandó számvizsgáló bizottságról, helyette Gervay Mihály országos főpósiatagzó vezető választatott meg az állandó számvizsgáló bizottság tagjává.

A utkár jelentette, miszerint néhai Sebestyén Endre volt kerületi plebános 10 frtot, néhai Szalay József 50 forintot hagyományoztak a Szent-István-Társulatnak.

A budai országuti elemi iskola, a kövári, felső-apáthii és etyeki elemi iskolák szegény tanulói részére ingyen tankönyvek, a puskii népkönyvtár számára különféle könyvek szavaztatnak meg.

Övavastott a költségvetési bizottság által előterjesztett előirányzat 1884-re, mely részleteiben s egészben eltoadattván, a folyó 1884-ik évre a bevétel 85,455 frt 32 krral, a kiadás 84,294 forinttal lett előirányozva. A társulat alapítványi tőkéi 54,681 frt 50 krt tesznek ki, mely összeg allampapirokban van elhelyezve. A költségvetés a közgyűlésnek se fog mutattatni, a gróf elnök ő exója a költségvetési bizottság tagjainak fáradozásaiért a választmány nevében köszönetet mondott.

A költségvetési bizottságnak Barta Béla kir. táblai tanácselnök által előadott indítványára határozatott: hogy azon hátralékosok, kik a társulatnak tagdíjakkal vagy meg-

rendelt könyvek árával hosszabb idő óta tartoznak, az igazgatóság által záros határidő alatt hátralékaik fizetésére ismételten fölszólítandók, s ha akkor sem fizetnek, a késedelmezők névsora a választmánynak bejelentendő további szükséges intézkedés végett.

A felolvasott pénztári kimutatás szerint a társulat mult évi bevétele: 90,341 frt 19 kr, kiadása 80,155 frt 95 kr. többlet 10,185 frt 60 kr., mely összeg a társulat tőkéhez csatolatott. A tőkepénzek összege 1883. végével: 80,346 frt.

A vatikáni okmánytár kiadási költségeire az utolsó választmányi gyűlés óta a következő adományok folytak be: Simon Vincze csornai prépost küldött 100 frtot; Kruesz Chrysostom pannonhalmi főpát 300 frtot; Dulánszki Nándor pécsi püspök 100 frt, a győri káptalan 200 frt, Sujánszky Antal esztergomi prépost-kanonok 250 frt, Modrovics Gergely zalavári apát 50 frt, Kovács Zsigmond veszpréni püspök 200 frt.

Az ügynökségben mult évi december hóban eladott 47,571 péld. könyv, 7550 db. szent kép, 483 db. egyes nyomtatvány, készpénzben bejött 7077 frt 12 kr.

A jegyzőkönyv hitelesítésére gróf Apponyi Albert és Maszlaghy Ferencz kérettek föl.

Irodalom.

— Beküldetett: „A házassági javaslat a törvényhozás előtt.“ Irta Kovács Gyula. Budapest, 1884. 29 l. ára 50 kr. Ismételve is átlapozgattuk e röpiratszerű füzetkét, nemcsak az abban fejtegetett tárgy korszerűsége miatt, de és főképp, mert az egy oly férfiu tollából került ki, kit mi épen a mult nyáron megjelent, „A házasságkötés Magyarországon egyházi és polgári jog szerint“ stb. című művéből mint alapos kutató, higgadtan gondolkozó, sokjó akaratot eláruló jogászt volt szerencsénk megismerhetni. Szerző e korszerű füzetkében egész őszinteséggel mondja el nézeteit a főrendiházban immár másodsor is megbukott házassági javaslat fölött. Rövid történeti elnefuttatás után, melyben a magyar házasság jogának tiszta vonásokban esetelt képét nyujtja az olvasónak, áttér tutajdonképi tárgyára, a szőnyegen lévő házassági törvényjavaslatra. Elbeszéli röviden annak genesisét, részletezi a phasisokat, melyeken az igazságügyi bizottságban ismételve átment a javaslat. Kiváló figyelemre méltatja a képviselőház e javaslatra vonatkozó tárgyalásából Szilágyi Dezső indítványát, mint olyant, mely míg az állam jogát a házasságra nézve biztosítja, addig az egyháznak is erre vonatkozó és káros következmények nélkül nem mellőzhető befolyását és törvénykezését respectálja és megóvja. Biztos kézzel leplezi le továbbá ezen javaslathoz több hibáját, melyeket éles bonczkés alá vesz. Első hibának tartja szerző a gyermekek válásának kérdését a javaslatba fölvenni. Ez, ugymond szerző aggályokat szült. A bevett keresztényfelekezetek jogi állása látszott az által meg támadottnak; mert ha a keresztény fél a nem keresztény féllel abban egyezhetik meg, hogy a gyermekek mind zsidók is lehetnek, úgy

annak sem lenne többé akadály, hogy a keresztény fél maga is zsidóvá lehessen. Nagy hibának tartja szerző azt is, hogy a javaslatban az első részzel, a keresztény-zsidó házassággal, melyet szerző szükségesnek és behozandónak vél, kapcsolatba hozták a külföldön kötött polgári házasságok rendezését is, mit szerző teljesen szükségtelennek, sőt sok szempontból hátrányosnak tart a magyar jog reputációjára nézve és alkalmas eszköznek arra, hogy hazánkba a felekezetenküliség a törvény védpalástja alatt becsempésztesék. Szerző szerint ugyszólván ezen második résznek köszönhető, hogy a javaslat elvetetett. Ezután figyelmet szentel szerző a javaslatnak főrendiházi tárgyalására is, különösen bonczolgatván, de mondjuk ki tisztán, nem éppen a legnagyobb szerencsével, az egri érsek ő excja álláspontját. Ezen azonban nem csodálkozhatunk, mert a míg az egri érsek ő excja a megmásíthatlan elvek terén áll, addig szerző békülékeny természeténél fogva ezen elvek alatt vagy fölött szeretné az egyház és állam kezét barátságos együttműködésre copulálni. Tiszteljük mi szerzőnek komoly törekvéssel párosított sok jóakarátát, s biztositathatjuk róla, hogy az egyház a kívánt transactiót mereven soha sem szokta elutasítani magától, de hol az elvi álláspont feladása követeltek az alku díjául, ott nem lehet más válasza mint a „Non possum is!” — Mi pedig szerzőnek a magyarországi Szentszékekről hangoztatott lesújtó ítéletét illeti, az igen téves információbán találhatja fel létalapját. De ez olyan tér, mely hosszabb vitát provocalhatna, mire pedig itt valóban nincs terünk; talán megteesszük azt máskor és más helyen, ha időnk engedni fogja; mert egy oly komolyan gondolkozó fővel mint Kovács Gyula, szóba állani, megérdemli és rentirozza magát.

Ennyit kívántunk röviden az előttünk fekvő érdekes röpiratról megjegyezni, melyet daczára annak, hogy sok tekintetben ellennézetet vallunk szerzővel, csak melegen ajálhattunk mindazokat, kik a jelen kérdés fölött egy komoly szót figyelemre méltatni kívánnak. — Megrendelhető az Eggenbergerféle könyvkereskedésben Budapestben.

— Megjelent a „12 Röpirat“ antisemita pártközlöny. Szerkesztő s kiadó tulajdonos Istóczy Győző. Negyedik évfolyam. IV. füzet 1884. jan. 15. Tartalma: A megyei tisztujtások és az antisemitismus, meg valami Vasmegyéről. — Arisztokrácia és plutokrácia. — Franciaországból. — Lasker Ede. — Kik voltak a multban és kik a jelenben antisemiták? — Jehi or! XIII. — A talmud elvei a gyakorlatban. — A zsidókeresztény házassági törvényjavaslat másodszeri bukása a főrendiházban. — Zsidókérdés és antisemitismus. (V. folyt.) — Elmélgedések a hazai zsidókérdés fölött. — Levelezőlap. — A „12 Röpirat“ megrendelési ára 3 frt. Egyes füzet ára 30 kr. A megrendelések a kiadóhivatalnál (Bpest, gyöngygyukutca 8 sz.) vagy Tettey Nándor és Társa könyvkereskedő uraknál (Egyetemutca) eszközöndök.

— Megjelent és beküldetett: „Szentföldi emlékfüzér“ az 1882-iki első magyar jerursálemi zarándoklás alkalmából. Írta Avedik Lukács erzsébetvárosi

plébános. Ara 50 kr. Szerző a tiszta jövedelmet az erzsébetvárosi nagy templom javára fordítja. A csinos kiállítású füzetkét, melynek tartalmát már lapunk hasábjairól ismeri t. olvasó közönségünk, csak a legmelegebben ajánlhatjuk, ugy is mint kedves olvasmányt, ugy is mint a legalkalmasabb ajándékkönyvet. Kapható szerzőnél, Erzsébetvárosban.

— A magyar népdal-irodalom legterjedelmesebb gyűjteményéből a „Magyar Dal-Album“-ból az évfolyamán jelenik meg az V. kötet, a 801—1000 számú dallamokkal, és pedig 1) havi füzetben összesen 200 dallammal zongorára alkalmazva. A most megjelent januáriusi füzet tartalma a következő: 1. A babóthi kis lányok. 2. A bárándi bíró lánya. 3. A bíróval nem volt soha még bajom. 4. Ablakom alatt van egy nagy halastó. 5. A csaplárné a betyárt szerette. 6. A csicsóné káposztája. 7. A faluban a legárnyobb. 8. A gyöngyösi piaczon. 9. Ah szívtelen megint valál. 10. Akinek nincs szeretője. 11. Aki tiszta buzát akar vetni. 12. Alig, alig, hogy téged szerlek. 13. A mi házuk felett csak egy csillag van. 14. Aranyfürtös rozmarinszál. 15. A pohár szinig tele. 16. Az én eszmám sikátori. 17. Az én lovam pejkó. 18. Az én rózsám jaj be csinos. 19. Azért, hogy én olyan nagyon szeretlek. 20. Az orezája olyan mint a . . . — Az ötödik évfolyam előfizetési ára bérmentes szétküldéssel: 10 füzetre 1 frt. 80 kr, 5 füzetre 90 kr, egyes füzet ára 25 kr. Előfizetéseket postautalványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

— Megjelent a) „Uj Magyar Sion“ Egyházirodalmi folyóirat XII. évf. decemberi (108) füzet. Szerkeszti Zádori János, Tartalom: 1. A ka. h. egyház állapotai Oroszországban. — 2. Az oltári szentség és bölcselet. 3. A transformismus legujabb jelenségei. — 4. Kivándorlás Amerikába s a kath. egyház állapotai. — 5. Levelek Chinából. — 6. Irodalom és művészet. — 7. Vegyesek. Előfizetési ára egész évre 6 frt.

b) „Katholikus theologiai folyóirat.“ Első évfolyam. 4-ik füzet. Szerkeszti dr. Breznay Béla, Tartalom: a. A Schola metaphisikájának sarkköve. b) A házasságról. c) A hazafiság erénye a kath. egyházban, kiváló tekintettel az új Tamásra. d) Szt Ferencz III. rendjéről. e) Vegyes, f) Irodalom — Egy évfolyam ára 5 frt, Kapnató a szerkesztőnél (Budapest, stáció-utca, 55. sz.)

c) „Összetartás.“ Ismeretterjesztő, szépirodalmi és mulattató képes kath. közlőnr. III. évf. 2-ik szám. Szerkeszti Szüts Emil. Tartalom: 1. Ujra győztünk. — 2. Krisztus. — 3. Az égő menyboltozat. — 4. Igazgyöngyök. — 5. Tövises és rózsák. — 6. Tárca: Kornis Kata. A kinnaiak családi és népelete. — 7. Irodalmi szemle. — 8. Szótag talány. Számtalány. — Ezen csinos képekkel illusztrált lap megjelenik havonként kétszer s előfizetési ára egész évre 3 frt 50 kr, félévre 1 frt 75 kr, egyes szám 15 kr.

d) „Tájékoztató és egyházművészeti lap.“ Szerkesztik és kiadják Füssy Tamás és dr. Czobor Béla Budapest, lövészutca 13. szám. 1884-iki évfolyam I. szám. Tartalma: I. Tájékoztató: Az iskolai felügyeletéről (tanulmány) Regéczy Józseftől. — Irodalmi szemle. — Egyházpolitikai áttekintés — Magyarország, Róma, Franciaország. — II. Egyházművészeti lap: Előszó. — Mathias litteratus kelyhe. — Besztercebányai az egyházi művészetekért. Dr. Szvacsinszól. — A pálosok sassini kincseinek jegyzéke, 1782-ben. (I. közlemény). — A lelkeskedő papság köréből. — Irodalom. — Vegyesek. — Ábrák. — Ára 6 frt.

A napi események köréből.

— **Értesítés** Az erd. rom. kath. irodalmi társulat választmánya f. é. febr. 3-án d. e. 11 órakor a gymnásiumi épület helyiségében ülést tart, mire a tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgy: tontos folyó ügyek elintézése, és egy a társulat érdekébe vágó nevezetes ügy beható megvitatása.

— **J ó t é k o n y s á g.** Püspök urunk ő excellentiája a csikszentimrei rom. kath. iskola építésére 1000 frt. — a zágoni templomban emelendő orgonára 500 frtot adományozott; a boiczai rom. kath. leányiskola részére 720 frttal egy házas telket vásárolni kegyeskedett. A szegényebb ellátásu lelkészek és nevelőintézeteknek kath. lapok és folyóiratokkal való ellátására a már említett 25 példány „Közművelődést“ ide nem értve az 1884. évre 585 frtot áldozott, szegény papok jutalmazására 40 frt. az ehedi iskolának 35 frtot., a bpesti papnövéndékek II-ik félévi tandijába 45 frtot, kisebb segélyezésekre 50 frtot volt kegyes adományozni.

— **N y i l v á n o s h á l a - k ö s z ö n e t.** Nagyméltósága és főtisztelendő **Lónhart Ferencz** erdélyi püspök ur ő excellentiája tekintetbe véve a csikszentimrei rom. kat. elemi népiskola gyarló állapotát és az elemi csapások által több ízben és nagy mérvben sújtott hitközség lakóinak szegénységét, az ezen folyó évben építendő új iskola építési költségeinek fedezéséhez 1000 forint azaz egy ezer o. é. forint áldozattal kegyeskedett járulni. *Pellico Silvio* az emberi kötelességekről irt könyvében azt mondja: „Szabad olykor háladátsoknak lenni anélkül, hogy a vett jótétéményt hirdetnők.“ de folytatólagosan azt is hozzá teszi: „a hányszor lelkiismereted sugallja, hogy ok van annak közzétételére, semmi szemérem se tartóztasson attól vissza.“ Csikszentimre hitközség 2000 lélekből álló lakóinak epen lelkiismereti sugallata szavaz a kegyelmes Főpásztor ur ő excellentiájának nyilvánosan hála-köszönetet, — és én ezen hitközség 2000 tőből álló lakóinak legszentebb kötelességet teljesítem, midőn nevükben püspök urunk ő excellentiájának e nemeslelkű jótétéményéért a haza színe előtt határtalan és örökös háláját fejezem ki. Adja Isten, hogy ő excellentiája e nemes jótétéményért, — mely nem csak ezen nemes hitközség kebelében, hanem az élet könyvében is fel lesz örökre jegyezve, — jutalmát ne csak ezen halvány hálanyilvánításban, hanem azon serdülő ifjuság szellemi és erkölcsi haladásának gyümölcsében találja meg, melyért e nagy áldozatot letenni kegyeskedett! Szerény, de szívből fakadó óhajunk az: hogy a minden szép, nemes és üdvös vállalatot hazafiui részvétellel támogató lelkes honfiut és nagyérdemű főpapot nmlgu **Lónhart Ferencz** püspök ur ő excellentiáját a Mindenható ur Isten gei sokáig éltesse! Csikszentimréu, 1884. január 17. — *Veress Sándor* plébános.

— **H á l a e s k ö s z ö n e t.** A zágoni rom. kath. hitközség, az öröm és hála érzelmeitől áthatva, sz. kötelességének ismeri nagyméltósága és főtisztelendő **Lónhart Ferencz** kegyelmes püspök urunk ő excellentiája előtt a legméltóbb tisztelet adóját — a nyilvánosság ten is lerőni, ki gyermeki bizalmas kérésünket meghall-

gatva — mint legkegyesebb atyánk — a zágoni rom. kath. templom számára készitendő új orgona költségeinek fedezésére 500 frtot irva: ötszáz forintot kegyeskedett — folyó évi január 8-án — ajándékozni. Nagyszerű és magasztos ez ajándék, de magasztos és szent keblünk öröme is, melyet esakis az atyai határtalan szeretet közölhet gyermekeivel. A nagy apostol ezen szavai: „Mindenben hálát adjatok, mert ez az Isten akarata“ bátoritanak hálánk nyilvános kifejezésére. Igen, mert „A háládat zenéje a szívnek, melynek hurjait a jóság penditi meg,“ — mert „A háladatosság lelke az egélynek, a gyermeki szeretetnek, szeretetünknek azok iránt, kik minket szeretnek, sőt még az emberi társaság iránti szeretetnek is.“ — A gyermeki áhitat és szepőlten szeretet ezen érzelmei között esdve kérjük kegyelmes püspök urunk ő nmlgát hogy kegyes ajándékáért méltóztassék legbensőbb, hálás köszönetünket fogadni és azon szent ígérletünket, miszerint kérni fogjuk a Mindenható, hogy ezen és számtalan jótetteit jutalmazza meg itt — e földön hosszú és boldog élettel, amott — az örök hazában — pedig az angyalok dicsőült szentek örömeivel! — Naponkint rebegni fogják ajkaink: „Retribuere dignare Domine! omnibus nobis bona facientibus propter nomen Tuum vitam aeternam. K o v á c s Lajos Barnabás, zágoni rom. kath. lelkész. — S z a b ó Miklós algondnok.

— **Mailáth országbíró gyilkosai.** A kir. Curia II. büntető tanácsának einöke, Csemegi Károly, a Mailath országbíró meggyilkoltatása ügyében jan. 19-én déli 12 órakor hirdette ki a legfőbb ítélőszék ítéletét a kir. Curia diszt rmében, mely zsufolásig telt meg közönséggel. A bírák részére fentartott emelvényen számos curiai bíró foglalt helyet. Az ítélőszék tagjai 12 órakor léptek a terembe és Csemegi einök a következő ítéletet hirdette ki: „Ő Felsége, a király nevében! A m. kir. Curia gyilkossággal és rablással vádolt Spanga Pál, Pitély Mihály és Berecz János elleni bűnügyben, valamint lopással vádolt Spanga Pál és orgazdasággal vádolt Berecz János elleni bűnügyben a következő ítéletet hozta: Az alsó bíróság ítéletének azon része, a melylyel az elkövetett cselekmény gyilkosságnak és rablásnak minősítettik; továbbá azon része, a mely szerint Spanga Pál és Pitély Mihály ezen büntettek tetteseinek mondatnak ki és kötél általi halálra ítéltetnek — helybenhagyatik; azon része azonban, a melylyel Berecz Jánosnak cselekménye a rablásban és gyilkosságban való bünszegélyezésnek mondatott ki, megváltoztattatik és Berecz János gyilkosságra és rablásra való felbujtásban mondatik ki bünszegnek és hozzávéve az orgazdaságot, kötél általi halálra ítéltetik. A büntetés végrehajtásának sorrendjére nézve megállapittatik, hogy először Spanga Pálon, másodsor Pitély Mihályon és harmadsorban Berecz Jánoson, mint legsúlyosabb büntettesen hajtassék végre.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA. FÁBIAN SANDOR. GIDÓFALVY GÉRGELY. STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott a püsp. lye. nyomda gyorsajtóján (Lövy B.-nál) Gy.-Fehér vártt.